

Sensorveiledning Exfac03-hark 2024

Kort om kurset:

Kurset er obligatorisk og tilbys studenter i konservering, arkeologi og historie, samt kulturhistorie. I år var det ingen nye konserveringsstudenter og den/de som fulgte kurset, går trolig på 2 eller 3 semester. Arkeologistudentene og kulturhistoriestudentene går på 1 semester, mens historiestudentene går på 3 semester. Det gir historiestudentene litt bedre forutsetninger for å løse oppgavene. Sensor må utvise skjønn og ta høyde for dette. For mer generelt om emne og læringsmål, se

<https://www.uio.no/studier/emner/hf/iakh/EXFAC03-HARK/>

Kursets undervisning har bestått av 8 oversiktsforelesninger à 45 minutter, inkludert innledning og oppsummering, samt en moderert plenumsamtale mellom en arkeolog, konservator og arkeolog med spørsmål fra sal i etterkant. [Samtalen ble filmet](#). I tillegg er det holdt gruppeundervisning 8 ganger à 2x45 minutter med ca. 30 studenter i hver gruppe langs hovedskillene historie og arkeologi. Disse er gjennomført med ustrakt bruk av omvendt klasserom med diskusjon av tekster og case, samt oppklaring og diskusjon av pensum og forelesninger. Det er gitt tre obligatoriske oppgaver i kurset; 2 individuelle og 1 gruppeoppgave. Disse har studentene fått tilbakemelding på av seminarlærer og medstudenter, før de ble utviklet videre og lastet opp i eksamensmappen. Kurset har åpnet for bruk av podkast eller video som alternativ til skriftlig innlevering. Referansestil vil variere alt etter studentenes faglige tilhørighet.

Nytt av året var en digital komponent og to pensumsartikler som diskuterte både fenomenet og politikken som ligger bak digitalisering av norsk kulturarv, opplysning og kort innføring i Nasjonalbibliotekets DH-lab og dens app for N-gram analyser (basert på NBs eget korpus), samt diskusjon av bruk av KI ved GPTUiO. Dette siste ble gjort i seminarer. To av de obligatoriske oppgavene innpasser det digitale elementet. Siste undervisningsuke ble det arrangert ekskursjon til Historisk museum (KHM) for omvisning og mer målrettet informasjon og diskusjon av KHM's samlinger som studentene kjenner til fra sin obligatoriske gruppeoppgave. 40 av studentene valgte å være med på dette, noe som er lite sammenliknet med antallet på kurset, men de var til gjengjeld veldig interesserte og fornøyde med dette tilbudet.

Obligatorisk individuell oppgave 1:

Oppgavelyd:

«Diskuter etableringen av historie eller arkeologi (eller konservering) som eget kunnskapsfelt på 1800- og tidlig 1900-tallet i lys av debatten om humanvitenskapens egenart. Ideen om det menneskeskapte som noe særegent og forskjellig fra det naturskapte, lå til grunn for grenseoppgangen mellom natur- og humanvitenskap i det moderne universitetet. Dette fikk både erkjennelsesmessige og metodiske konsekvenser. Samtidig fant positivistisk tankegods raskt veien inn i "fortidsfagene" i form av vitenskapelige ideal og metoder hvis mål var å etablere sikker viten om menneskers fortidige liv. Identifiser noen av disse ved hjelp av pensum og forelesningsnotater, og relater dem til andre humanvitenskapelige erkjennelsesteorier og fremgangsmåter. Bruk pensum aktivt i besvarelsen din».

Sensorveiledning.

Dette er en oppgave som fordrer avgrensning og problemstilling som studenter besvarer ved hjelp av pensum og undervisning. Sensor må være åpen variasjon i besvarelse, også fordi studentene kommer fra ulike fag. I arkeologi er kulturarkeologien vedvarende til og med 1960-tallet og perioden mellom 1900 og 1960 er kjent som «den lange søvnen». Post-prosessuell arkeologi utvikler seg i opposisjon til den underteoretisert kulturarkeologien, men det skjer altså først i siste halvdel av 1900-tallet. Det vil være naturlig at en besvarelse inkluderer en diskusjon om etableringen av arkeologifaget som tar med hva som skjer i andre deler av humaniora i samme periode, men som da altså ikke plukkes opp skikkelig i arkeologien før langt senere. Den balansen kan ha skapt litt usikkerhet og sensor bes om å utvise skjønn i vurderingen på dette punktet. I historiefaget var det litt annerledes; de nasjonale 'historiske skolene' møtte kritikk alt på begynnelsen av 1900-tallet – og det fra historikere som var inspirert av strukturalisme, positivisme og de nye samfunnsvitenskapene. Historismen møter altså motstand, og den klassiske kildekritikken (materielt kildesyn) og arkivstudiene blir både erstattet og komplettert med nye metoder (som topografi og geografi, etnografi, sammenlikninger og statistikk mm.), et mer funksjonelt kildesyn og nye målsettinger. Å identifisere historiens drivkrefter, for eksempel, blir viktig og går delvis på bekostning av det å identifisere det historisk spesifikke for hver enkelt periode, nasjon og kultur; den politiske begivenhetshistorien delvis erstattet av den bredere samfunnshistorien. I konserveringsfaget spiller andre forhold inn hevder Hölling (2017), ikke minst fordi konservering er en veldig distinkt teoretisk-praktisk konstruksjon med mange ulike tilnærminger og prosesser i grenselandet mellom humaniora og naturvitenskap; mellom tradisjon og fornying. Selvsagt kan en hevde at dette også gjelder historie- og arkeologifaget, men det er ikke poenget her. Samtidig må en forvente at også konserveringsstudenten kjenner til og relaterer seg til hva som skjer i andre deler av humaniora, i tillegg til Hölling (2017) med vekt på bruk av vitenskapelige metoder for å avdekke objektenes sannhet. Det er altså en de-kontekstualisering som foregår her; og det kan en vel si karakteriserer alle fagene i deres forsøk på å bli mer vitenskapelige.

Det må premieres at studentene bruker pensum aktivt i besvarelsen og viser forståelse for tema. Dette skiller gode fra mindre gode oppgaver. Det er absolutt ingen krav om at besvarelsen må inneholde alle ovennevnte elementer for å stå. Kurset har et (for) stort pensum og vanskelighetsgraden har vært høy for mange av studentene.

Obligatorisk individuell oppgave 2:

Opgavelyd:

«Bruk hermeneutisk metode for å analysere et historisk fenomen (en begivenhet, et begrep, en person, et funn, en tekst etc.) etter eget valg. Finn gjerne noe fra det stedet du kommer fra som eksempel for drøftingen, eller noe du er opptatt og interessert i. Anvend sentrale hermeneutiske begreper som hermeneutisk sirkel, fordom, forståelseshorisont og virkningshistorie i din analyse av det fenomenet du har valgt. Forsøk deretter å anvende N-gram appen i Nasjonalbibliotekets DH-LAB. Hva får du? Sammenlikn funnene dine.

Det er fint om du gjennom din besvarelse får vist hvordan tolkninger av historiske fenomener har forandret seg eller er gjenstand for diskusjon og uenighet, som følge av for eksempel sosiale, politiske eller kulturelle strømninger i samfunnet, paradigmeskifter og/ eller nye dateringsmetoder. Diskusjonen trenger ikke ha foregått mellom profesjonelle fagfolk. Det viktigste er at du får fram hvordan hermeneutisk metode kan anvendes i en konkret case for

å analysere fortidige fenomener, samt hvordan digitale metoder («fjernlesning») kan utfylle den hermeneutiske metodens vekt på «nærlesning».

Sensorveiledning:

Sensor må være åpent for stor variasjon og premiere selvstendighet i problemløsning fremfor evne til å reprodusere pensum. Samtidig må studentene kjenne betydningen av sentrale begreper i den moderne hermeneutikken, spesielt Gadamer og hans syn på mulighetene for å forstå og tolke fortiden. Denne står i opposisjon til historismens ideal og ide om å studere og forstå fortidens på dens egne premisser. Jamfør Gadamer er dette ikke mulig. Det er kun gjennom fortolkerens egen «situering» i tid og sammensmeltning av det Gadamer kaller fortidens og nåtidens forståelseshorisonter, at fortiden blir forståelig for oss i dag. Det betyr at vi som studenter av fortiden, inngår direkte i tolkningsprosessen; at våre fordommer om det vi setter fore å forstå er farget av oss selv og vår tid; at våre fordommer er positive og virker som «veivisere» til fortiden, og at det er fordi fortiden taler til oss gjennom tradisjon og virker på vår egen tid (virkningshistorie). Det gjør hermeneutikk ifølge Gadamer, til mye mer enn metode. Samtidig trekker det hermeneutiske tankegodset oss i retning nærlesning metodisk sett, av utvalgte tekster, ting, foto osv., delvis i motsetning til statistisk analyse og digitale metodiske verktøy som N-gram. Studentene kjenner til Nasjonalbibliotekets DHs lab og deres apper for N-gram analyse som viser frekvens av ord og uttrykk over tid, ikke hvordan betydningen til ord og uttrykks endres over tid og sted. Skal dette fanges opp må en klikke seg videre inn på den enkelte teksten som ligger tilgjengelig i det grafiske grensesnittet, eller ta i bruk appen på DH lab for konkordanseanalyser. Denne metoden baserer seg på ideen om at et ord og begreps mening bestemmes ut fra dens ordnaboer; dvs. den meningsskapende konteksten som det gitte ordet og begrepet inngår i. Dette kan regnes ut statistisk og generes i appen ved hjelp av mindre uttrekk fra det definerte tekstkorpuset. Det er ikke forventet at studentene skal gjør alt dette, men en viss refleksjon over forskjellen på hermeneutikk og nærlesning, og bruk av digitale metoder for fjernlesning vil øke uttellingen. Det siste momentet som skal gi uttelling, er evnen til å relatere undersøkelsen til faghistoriske, politisk eller andre kulturelle og metodiske strømninger. Bruk av pensum er alltid viktig, men i denne besvarelsen premieres problemløsning og selvstendighet mer enn å ha orden i referansene, for å si det slik. Tenker studenten godt og resonnerer hen på måter som er produktive for løsningen av oppgaven, så skal det premieres.

Obligatorisk gruppeoppgave med digital utforskning av fortiden

Oppgavelyd:

Gå sammen i grupper som anvist av seminarleder. Velg dere én av samlingene ved [Kulturhistorisk museum](#) presentert av seminarlærer. Disse er digitalt tilgjengelige og [søkbare](#). Hva er det ved denne som pirrer deres nysgjerrighet? Formuler et spørsmål til samlingen som dere ønsker å belyse i gruppearbeidet. Bruk åpne og enkle spørreord som inviterer til diskusjon og drøfting (eks. hva, hvor, hvorfor og hvordan). Ta i bruk pensum, perspektiver og metoder som dere introduseres for i emnet EXFAC03-HARK i besvarelsen. Oppgaven skal ikke overstige 1500 ord inkludert fotnoter. Litteraturliste kommer i tillegg. Dere kan også velge å besvare oppgaven som podkast, eller video. Podkasten / videoen kan ikke overstige 10 minutter og stiller samme krav til bruk av pensum og sitering som en skriftlig innlevering. Litteraturlisten leses/listes opp i kortform til slutt og kommer i tillegg. Gruppen arbeider med denne oppgaven hele semesteret frem til

innlevering i eksamensmappen. Det legges opp til tre arbeidsøker med denne oppgaven i seminaret (uke 35, 39 og 42). Samtidig må noe arbeid utover dette påberegnes.

Sensorveiledning:

Denne oppgaven vil variere sterkt alt etter hvilken samling gruppen velger å utforske og hvilke faglige tradisjoner studentene tilhører, samt valg av oppgavens form. Evnen til å lage en problemstilling og belyse den skal igjen belønnes. Det forventes at besvarelsene er tydelige på at informasjonen om samlingene er hentet digitalt, både av den utvalgte samlingen som sådan og annen informasjon om den tilgjengeliggjort på nett, ikke at studentene selv har vært i samlingen. At noen av gruppene har besøkt museet, eventuelt reflekterer rundt det å se objektet fysisk og i en utstillingskontekst versus den digitale konteksten, er flott, men ikke nødvendig for høy måloppnåelse. Det samme gjelder dem som har valgt å diskutere mer eksplisitt rundt digitaliseringens betydning for måten kunnskapsutviklingen foregår jamfør Ingvarssons (2016) begrep digital epistemologi; som at digitaliseringen bidrar til å løsriver samlingen ytterligere fra de kontekstene som i sin tid skapte den både utenfor og innenfor museet; som at digitaliseringen bidrar til å omforme samlingsobjektene slik Bastiansen (2023) skriver om fra et fysisk objekt til et numerisk tall mellom 0 og 1; at det er dette som er tilgjengeliggjort for oss ved hjelp av et grafisk grensesnitt ikke den fysiske samlingen som sådan. Husk at dette er en gruppeoppgave. Det må tas hensyn til det i vurderingen. Det er for eksempel helt fint at oppgaven anlegger et eksplisitt historiske perspektiv ved å være mest opptatt av finne ut når, hvem og hvordan samlingen i sin tid ble etablert / skapt, og eventuelt bruke dette til å diskutere det etiske ved disse samlingene i dag.

Podkast: I vurderingen av podkast er det viktig å tenke at dette er et eget format som skiller seg fra den skriftlige oppgaven. Podkasten skal ikke overstige 10 minutter, den skal være strukturert på en hensiktsmessig måte ut fra det som skal belyses. Den må gjerne være utforskende, men det må ikke undra seg det som skal besvares. Referanser skal oppgis i etterkant, som vedlegg eller som en kort opplesning etter podkastens slutt. Dette er viktig og det forventes at studentene har brukt kurspensum og/eller annen relevant faglitteratur.

Skriftlig innlevering: I vurdering av skriftlige gruppeoppgaver gjelder mer formelle krav til førte referanser og referanseliste. Ellers gjelder krav om evne til å lage en problemstilling som belyses, og bruk av pensum og / eller annen relevant faglitteratur. Det er satt et maksimum på 1500 ord, men vi straffer ikke for 100 ekstra for å si det slik.